

Višejezičnost kao čimbenik jačanja konkurentnosti na gospodarskom tržištu

---

Knežević, Karmen; Kraljević, Lidija

Source / Izvornik: **Ekonomski vjesnik : Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues, 2012, 25, 206 - 211**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:133:582807>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-01**

GRAĐEVINSKI I ARHITEKTONSKI FAKULTET OSIJEK
Faculty of Civil Engineering and Architecture Osijek

Repository / Repozitorij:

[Repository GrAFOS - Repository of Faculty of Civil Engineering and Architecture Osijek](#)

Karmen Knežević*

Lidija Kraljević**

UDK 339.1:81'33
Stručni rad

VIŠEJEZIČNOST KAO ČIMBENIK JAČANJA KONKURENTNOSTI NA GOSPODARSKOM TRŽIŠTU

SAŽETAK

Razumijevanje je preduvjet za suživot i rad od kojega ne možemo odstupiti. U Europskoj uniji u kojoj se cijeni raznolikost, jedan jezik ne može „pokriti“ sve komunikacijske potrebe. Višejezičnost potiče otvorenost i snošljivost, ali osigurava i pristup novim tržištima i otvara nove poslovne mogućnosti. U današnjem vremenu poznavanje više jezika ima važnu ulogu u životu i uspjehu svake osobe. U sklopu poučavanja stranog jezika, bitnu ulogu ima jezična politika svake pojedine države s obzirom na to da svaka donosi smjernice za školstvo, prema kojima se kreiraju programi i kurikuli nastave stranih jezika na svim obrazovnim razinama.

U radu će se razmotriti uloga jezične politike i individualne višejezičnosti te analizirati njihov utjecaj na veće izgleda za zapošljavanje u EU-u. Razmotrit će se i značenje ulaganja u učenje stranih jezika s ciljem jačanja tržišne konkurentnosti kao i poduzete aktivnosti usmjerene k poticanju pasivne i aktivne uporabe stranih jezika u gospodarstvu. Rad će navesti i preporuke pomoću kojih je moguće poboljšati uspješnost u višejezičnoj poslovnoj komunikaciji.

Glavne riječi: višejezičnost, strani jezici, tržište, jezična politika, gospodarstvo

* Odjel za fiziku
e-mail: karmen.knezevic@fizika.unios.hr

** Građevinski fakultet u Osijeku
e-mail: lidijak@gfos.hr

1. Uvod

Projekt ujedinjenja Europe dobrim dijelom ovisi i o uspjehu strategije očuvanja europske višejezičnosti. I premda je međusobno razumijevanje preduvjet za kvalitetan i dugotrajan suživot, kulturne bi različitosti u Europi odricanjem od nacionalnih jezika bile bitno osiromašene, ako ne i ugrožene. Činjenica je da će državljani Europe poduprijeti ideju i razviti zajednice samo onda ako oni u takvoj zajednici osjećaju i svoju jezičnu i kulturnu povijest, sadašnjost i budućnost.

U Europi dakle višejezičnost postaje standard, ali ne na osnovi nijekanja i zatiranja materinskoga jezika manjih nacija, već se taj standard temelji na ideji potenciranja izvornih govornika jezika zemalja s većim brojem stanovnika. Pritom se naglašava važnost odabira pojedinoga jezika te dostupnost učenja određenoga jezika u školama, kao i način i opseg ponude.

Prema anketi pod nazivom „Europljani i njihovi jezici“ koju je tijekom studenog i prosinca 2005. godine proveo Eurobarometar¹ a koja je obuhvatila 28 694 građanki i građana 25 članica EU-a, kao i Bugarske, Rumunjske, Hrvatske i Turske, analizirana su njihova iskustva i vrednovanja višejezičnosti. Anketa je pokazala da se 56% građana članica EU-a može osim na svome materinjem jeziku sporazumijevati i na drugom jeziku. To je 9% više od rezultata ankete iz 2001. koja je provedena među tadašnjih 15 država članica. 28% ispitanika izjavilo je da se mogu sporazumijevati na dva strana jezika. Pritom se engleski jezik ističe kao najčešći jezik u EU-u, a slijede francuski, njemački, španjolski i ruski. Jezična znanja podijeljena su geografski i u socijalno-demografske grupe. Tipični je „višejezični Europljanin“ mlad, visoko obrazovan ili još studira, rođen je u drugoj državi, koristi strane jezika u poslovne svrhe i motiviran je za njihovo daljnje učenje. Samo jedan od 5 Europljana opisuje sebe kao „aktivnog učenika stranih jezika“. Unatoč tome dvije trećine Europljana smatraju da je usvajanje stranih jezika politički prioritet te da je ključ u obrazovanju 2.

Tijekom komunikacije na materinjem jeziku slušatelju je moguće otkriti niz podataka o nama:

- 1 U svakoj državi anketa obuhvaća stanovništvo starije od 15 godina, državljane jedne od članica EU-a. U zemljama pristupnicama i kandidatima obuhvaća državljane tih zemalja te građane koji žive u tim državama, ali su i državljani zemlje članice EU-a koji dovoljno dobro poznaju jezik zemlje da bi mogli odgovoriti na pitanja iz upitnika
- 2 http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/lang/consult_en.pdf

školanost, podrijetlo, kulturnu pozadinu, dok dobro poznavanje stranih jezika u situacijama odabira kandidata za novo radno mjesto može biti od presudne važnosti. Ovdje se prvenstveno misli na intervju prilikom kojih elokventnost i snalažljivost u komunikaciji na stranom jeziku može odigrati presudnu ulogu.

2. Jezična politika, višejezičnost, integracija

Jezična politika kao pojam u lingvistici postoji već četrdesetak godina. Ona je izrazito dinamična kategorija, o njoj svi govore, a mnogi je i (ne) svjesno provode kad žele očuvati identitet svog jezika/idioma, kada se bore za njegov status u javnoj komunikaciji, kada druge poučavaju stranim jezicima ili kada se zalažu za jezična prava govornika.

Jezikoslovac Dubravko Škiljan kaže da je jezična politika „skup racionalnih i uglavnom institucionaliziranih postupaka kojima neko društvo utječe na jezične oblike javne komunikacije i na formiranje svijesti svojih sudionika o tim oblicima“. Svaka zajednica, najčešće država, kreira dvostruku jezičnu politiku: „unutarnju“ i „vanjsku“ koja, kao i svaka politika, uređuje odnose s drugima: koliko će i kako one utjecati na jezik i njegovo ustrojstvo, a da taj jezik ne izgubi svoj identitet.³ Jezična su prava vrlo važan segment planiranja statusa jezika, to je termin koji neki lingvisti proširuju tumačeći ga kao „ljudska jezična prava“ obzirom da bi trebala osigurati ravnopravnost svih službenih jezika, bez „jednakijih“ među njima. U planiranju usvajanja jezika ili u politici jezičnog obrazovanja koriste se, osim lingvističkih, i ekstralingvistička sredstva koja razvijaju našu svijest o jeziku.

Za planiranje usvajanja jezika također je važno koje mjesto imaju jezici u nastavnim programima, no isto je tako, pogotovo u multikulturalnim sredinama, važna i strategija učenja stranih jezika: intenzitet, izbor i broj jezika te stjecanje jezične, komunikacijske i pragmatičke kompetencije. U kontekstu multikulturalnosti važno je planirati dvo/više/jezično obrazovanje rezultat kojega će biti bi/multi/lingvizam koji briše bilo koji oblik asimilacije i gubitak jezičnog identiteta.

Odavno su na planu globalne jezične politike tzv. planski (pomoćni, kontaktni) jezici trebali dobiti ulogu koja im po definiciji pripada. Međutim, jezični imperijalizam (i to ne od jučer) u

3 Samardžija, M. Selak, A. Leksikon hrvatskog jezika i književnosti, Pergamena, Zagreb, 2001. str. 276.

prvi plan stavlja tzv. World English koji postaje globalni jezik, premda izrazito varijantan pa se govori i o „engleskim jezicima” (Englishes). S jedne strane globalna politika, makar deklarativno, brine za svaki „mali”, „ugroženi” i „jezik u opasnosti”, a s druge strane protežira „svoj” globalni jezik kao osnovno sredstvo komunikacije. U svakom slučaju, jezična karta svijeta mijenja se i brže nego što se misli.

Kao što je već spomenuto, jezičnoj politici, kao i svakoj drugoj politici, treba pristupiti vrlo ozbiljno. Osnovna pretpostavka za uspješno sporazumijevanje u globalnoj i ujedinjenoj Europi jest da što veći broj ljudi govori više stranih jezika. Višejezičnost koju obilježava niz čimbenika stoga je temeljna europska vrijednost koju treba promicati poput npr. snošljivosti, pluralizma, civilnog društva i parlamentarne demokracije. U ujedinjenoj Europi nacionalne granice imaju samo fiktivnu ulogu - slobodan prijevoz ljudi, roba i usluga samo su jedan dokaz tome. Slijedom toga, čimbenici nacionalnog podrijetla gube na važnosti, što dovodi do stvaranja multikulturalnih tržišta. Otuda se može pretpostaviti da će važnost različitih jezika u Europi postati još naglašenija te da će se planiranje vođenja i redosljeda učenja stranih jezika morati pažljivo razmatrati.

Višejezičnost je ključni element integracije i omogućava interkulturalni dijalog. Kada je u pitanju plasman na tržištu rada, višejezičnost može poboljšati situaciju milijuna doseljenika u Europi. Jedna od osnovnih pretpostavki za njihovo uspješno zapošljavanje, kao i za zadržavanje radnog mjesta upravo je brzo usvajanje jezika države u koju su doselili. Uspješnija komunikacija između zaposlenika povećava efikasnost, kvalitetu i sigurnost koji su imperativ svakoga proizvodnog procesa, dok poznavanje drugih jezika doseljeničke radne snage za poduzeća može biti od velike koristi ako se aktivno koristi.

3. Gospodarstvo znanja

Tehnološki je razvoj od posebne važnosti za uspješnost razvoja i zapošljavanja, a cjeloživotno učenje od posebnog značenja. Za Europu je tipična višejezičnost danas važnija nego ikada jer se gospodarstvo sve više okreće znanju.⁴ Poduzeća bi u Europi teoretski trebala više od ostalih subjekata biti u mogućnosti koristiti poslovne prilike koje zahtijevaju višejezičnu komunikaciju. Postojeći potencijal, međutim, nije u potpunosti

iskorišten.

Brojna istraživanja pokazuju da se na međunarodnim tržištima traži poznavanje više jezika kao i kulturne kompetencije čija se prilagodba povezuje u pravilu s poznavanjem jednog jezika. Istodobno poduzeća imaju sve više poteškoća pronaći kvalificirane djelatnike čije jezično znanje nadmašuje rudimentarno znanje engleskog jezika.

Mobilnost je zaposlenih i dalje vrlo mala. Samo 2% cjelokupnog broja radno sposobnog stanovništva EU-a živi i radi u drugoj državi članici. Pritom je nedostatak poznavanja stranih jezika naveden kao najveća prepreka za unutaruropsku mobilnost. Udio ljudi koji živi u Europi, a državljanji su neke treće države ili su rođeni u nekoj drugoj državi, dvostruko je veći.⁵ Radna snaga koja je pristigla iz drugih država mora uložiti puno truda u usvajanje jezika kojim se govori u „novoj” državi, a vrlo se malo pozornosti obraća na drugu generaciju doseljenika, koji su odgojeni dvojezično, pa čak i trojezično.

Europa je u opasnosti da izgubi bitku oko tržišnih kompetencija s obzirom na to da države koje se vrlo brzo gospodarski razvijaju, a nalaze se u Aziji i Latinskoj Americi, pridaju veliko značenje usvajanju jezika i kompetencijama potrebnih za uspješno natjecanje na tržištima. Izazov leži u utemeljenju višejezičnosti u svim strategijama koje su usredotočene na razvoj humanoga kapitala za budućnost. Bit će potrebna radna snaga koja Europu promatra kao „prvu domovinu”, a koja je višestruko kvalificirana. Istodobno se Europa mora pozicionirati kao atraktivna lokacija za gospodarstvo kako bi privukla radnu snagu iz inozemstva. Ti će ljudi sa sobom donijeti jezike neophodne za uspješno natjecanje na novorazvijenim tržištima.

Većem broju malih i srednjih poduzeća svake godine zbog jezičnih i interkulturalnih deficita „izmaknu” brojne poslovne prilike. Na to ukazuje izvješće ELAN koje je 2007. objavila Europska komisija.⁶ Ovo istraživanje, prvo ovakve vrste provedeno u Europi, pokazuje rezultate o promaklim poslovnim prilikama zbog pomanjkanja poznavanja jezika. Izvješće se temelji na uzorku

5 „Demographic Trends, Socio-Economic Impacts and Policy Implications in the European Union-2007. Monitoring Report prepared by the European Observatory on the Social Situation-Demographic Network, p. 43. http://ec.europa.eu/employment_social/spi/docs/social_situation/2007_mon_rep_demo.pdf.

6 http://ec.europa.eu/education/languages/pdf/doc421_en.pdf

od 2000 malih i srednjih poduzeća iz 27 država članica i država kandidatkinja. 11% ispitanika izjavilo je da su izgubili poslovnog partnera zbog pomanjkanja poznavanja stranih jezika i dotične kulture. Makroekonomski zaključci ove studije ukazuju na mogućnost jačanja potencijala za povećanje izvoza malih i srednjih poduzeća uz uvjet da im uspije strategijsko uvođenje stranih jezika. Ovu spoznaju potvrđuje i niz nacionalnih studija. Istraživanja i iskustva pokazuju da se engleski jezik smatra „gospodarskim jezikom”. Mnoga poduzeća, međutim, moraju još dosta učiniti kako bi se njihovi zaposlenici dobro „osjećali u engleskom jeziku”. U većem dijelu Europe engleski jezik pripada prije općoj kulturi i osnovnom znanju, nego znanju stranog jezika. Govoriti strani jezik kao materinski jezik postaje sve manje bitno s obzirom na to da on u mnogo država čini sastavni dio općeg obrazovanja.⁷ Zbog toga je od velike važnosti „prerasti engleski jezik” kako bi se usvojile prednosti poznavanja drugih stranih jezika.

Očigledno je da će engleski jezik zadržati svoju vodeću ulogu kao svjetski poslovni jezik. Međutim drugi će jezici biti presudni u uspješnom poslovanju i profiliranju poduzeća. Jezici nisu samo potrebni za poticanje prodaje i marketinga. Opskrbni lanci, međunarodne usluge te gotovi proizvodi namijenjeni izvozu u jednakoj mjeri prelaze granice. K tome i tržište rada ima globalni karakter. Integracija višejezičnih i multikulturalnih zaposlenika od presudne je važnosti. Jezici će se u budućnosti, vjerojatno, morati koristiti kreativnije, kako bi dotaknuli nove ciljne skupine te uspostavili duge, strategijske odnose.

4. Instrumenti i praksa u EU-u

Od velikog je značenja europska suradnja u okviru Lisabonske strategije za rast i zapošljavanje. U središtu je mobilnost, a Europski akcijski plan za mobilnost u zapošljavanju predlaže jačanje EURES-a, internetskog portala na 2 jezika s pristupom cjelokupnoj europskoj bazi podataka za otvorena radna mjesta. Daljnja je obećavajuća inicijativa „Europsko partnerstvo za mobilnost u poslovanju” - savez koji podržava Europska komisija s ciljem povećavanja mobilnosti pri zapošljavanju u EU-u. Najvećim dijelom sredstva za financijsku podršku od strane EU-a dolaze iz socijalnih fondova, Europskog fonda za

regionalni razvoj i, za neke države, iz kohezijskih fondova. Ovi fondovi zajedno raspolazu sredstvima u iznosu od 975 milijardi eura koje odobrava Europska komisija temeljem određenih prioriteta, a sredstva raspoređuju Vlade pojedinih država. Kao poticaj dolaze u obzir integracijski projekti na radnome mjestu koji predviđaju jezične tečajevе. U okviru programa za cjeloživotno učenje Europske komisije sredstva se dodjeljuju temeljem godišnjih natječaja. Posebno se ističe program „Leonardo da Vinci” koji poduzećima nudi raznolike mogućnosti koje se odnose na stručno osposobljavanje.

Pravi će pomaci uslijediti tek nakon što poduzeća, od malih do velikih međunarodnih koncerna, razviju kreativne i dinamične jezične strategije koje se temelje na individualnim mogućnostima pojedine organizacije. Navedene strategije trebaju podršku i poticaje od strane lokalnih i regionalnih uprava. Praktična se rješenja nalaze u partnerstvima poduzeća i obrazovnog sektora, kao i između industrije i istraživanja s ciljem iznalaženja prednosti usvajanja stranih jezika i jezičnih tehnologija.

Poduzeća bi trebala prikupiti interne podatke o poznavanju stranih jezika te ih strategijski koristiti, provjeriti proces zapošljavanja, strategije školovanja i osnovne pretpostavke za mobilnost. Isto tako bi trebali poticati zaposlenike u uporabi usvojenih znanja te im nuditi jezično usavršavanje modelirano prema potrebama radnih mjesta.

Postoje i fleksibilni tečajevi na internetu koji štede vrijeme, a koji su usredotočeni na posebne potrebe pojedinih poduzeća.⁸ Novi mediji također nude nove mogućnosti za usvajanje i primjenu stranih jezika. Internetska komunikacija i oglašavanje trebali bi biti višejezični, a tekstovi usmjereni ciljnoj skupini. Pri spretnom korištenju jezičnih tehnologija moguće je smanjiti troškove za višejezičnost, odnosno držati ih u granicama prihvatljivoga. Za mnoga poduzeća, posebice mala i srednja, prag je za primjenu jezičnih tehnologija još uvijek vrlo visok. Ovdje bi se moglo pomoći ukoliko bi se poticala partnerstva između industrije i istraživanja. Na taj bi se način ne samo opravdalo investiranje u istraživanje

8 http://www.google.hr/books?hl=hr&lr=&id=Fl1uAtL7HkC&oi=fnd&pg=PR9&dq=what+is+e-learning+of+foreign+languages&ots=bOlnlzE7Od&sig=ho-fm2E21hybM1WZiqw2j3OUcXM&redir_esc=y#v=onepage&q=what%20is%20e-learning%20of%20foreign%20languages&f=false

7 <http://britishcouncil.org/learning-research-englishnext.htm>

4 http://ec.europa.eu/education/languages/pdf/doc1597_en.pdf

na području jezičnih tehnologija nego bi se i poduzećima povećala tržišna konkurentnost te povećale usluge građanima.

5. Preporuke za jačanje iskoristivosti višejezičnosti

Svoju višejezičnost Europa mora pretvoriti u prednost prilikom tržišnog natjecanja. Međutim to je moguće tek ako vlasti pojedinih država budu poticale formalno i neformalno učenje širokog spektra stranih jezika. Posebno je naglašena potreba podržavanja jezičnih strategija u poduzećima od strane najviših upravljačkih razina. Također veliku važnost imaju i nacionalne, regionalne i lokalne institucije i njihova nastojanja ka promicanju strategijske podrške stranih jezika. Osim toga najvažnija je i presudna uspostava europske platforme za stalnu razmjenu prokušanih načina rada prilikom ophođenja s jezicima.

Gospodarski bi subjekti zbog jačanja iskoristivosti višejezičnosti kao čimbenika jačanja konkurentnosti na tržištu trebali:

- ustanoviti kojim stranim jezicima raspolažu te jesu li oni prema potrebama pojedinih razina poduzeća i u uporabi;
- preraditi i uspostaviti individualne ciljeve jezičnih kompetencija pojedinih uposlenika;
- uporabiti široki spektar strategija jezičnog menadžmenta kao na primjer: investiranje u učenje stranih jezika, zapošljavanje osoba kojima je „strani jezik“ materinski jezik, suradnja s prevoditeljima i stručnjacima za komunikaciju;
- pokušati izgraditi međunarodnu mobilnost zaposlenika;

Na regionalnoj / lokalnoj razini vlasti bi trebale:

- koristiti regionalne i lokalne udruge kako bi se povećala svijest o boljim poslovnim prilikama koje se nude malom i srednjem poduzetništvu temeljem boljeg poznavanja stranih jezika;
- umrežiti javni i privatni sektor uključujući visokoškolske ustanove kao i lokalno gospodarstvo u odnosu na organizaciju tečajeva stranih jezika te podržati druge strategije za usvajanje i/ili poboljšanje znanja stranih jezika;
- poticati višejezičnost lokalnih gospodarstvenika putem zajedničkih tečajeva stranih jezika za mala poduzeća, održavati međunarodne sajmove i slične priredbe na području poduzetništva i industrije.

Na nacionalnoj bi razini vlade pojedinih država trebale:

- poticati učenje stranih jezika na svim razinama

od sekundarnog do cjelokupnoga tercijarnog obrazovanja, uključujući i strukovno obrazovanje te uvesti jezične module koji bi bili bolje povezani s praksom;

- prilikom završetka školovanja primjereno vrednovati poznavanje stranih jezika te istaknuti značenje te vrste znanja u odnosu na karijernu perspektivu;
- preporučiti nacionalnim gospodarskim institucijama koje nude poticajne programe uvođenje jezične strategije u njih, posebice u odnosu na mala i srednja poduzeća kako bi se poboljšale njihove izvozne mogućnosti.

6. Zaključak

Veća ponuda stranih jezika tijekom obrazovanja svakako doprinosi poboljšavanju situacije učenja stranih jezika. Važno je prepoznati značenje višejezičnosti, posebice kada je u pitanju zapošljavanje. Brojna istraživanja pokazuju da se na međunarodnim tržištima traži poznavanje više jezika kao i kulturne kompetencije čija se prilagodba u pravilu povezuje s poznavanjem jednoga stranog jezika. Nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju prednost poznavanja više jezika bit će od presudne važnosti za dobivanje kvalitetnijih radnih mjesta i poslova. Naravno to se prije svega odnosi na poslove za koje je potrebno visoko obrazovanje, ali se može očekivati da će zbog rastuće međudržavne suradnje ovaj standard postupno postati nužnost za svakoga. Upravo je hrvatska država ta koja u svojoj obrazovnoj politici mora činiti sve kako bi obrazovni ciklus segmentarno jačao, s posebnim naglaskom na „višejezičnost“. Važno je uočiti da bi učenje stranih jezika trebalo biti bitan segment i regionalnih inicijativa u pograničnim područjima. Osim obrazovnog sektora u ovim bi inicijativama trebali sudjelovati i gospodarski subjekti.

Europsko gospodarstvo potrebuje čvrstu i kontinuiranu podlogu za diskusije i razmjenu iskustava te analizu prokušanih postupaka. Jačanje svijesti o ovoj se problematici u Europi nastavlja putem različitih procesa, dok se kroz kampanje mobiliziraju raspoloživi savezi za senzibiliziranje rukovodstva u poduzećima i vlasti. Potrebna je zajednička skrb nacionalne i regionalne vlasti te gospodarskih subjekata kako bi se jezična znanja koristila kao osnovna pretpostavka za gospodarstvo koje će u budućnosti biti još uspješnije i konkurentnije.

LITERATURA

Članci:

1. Christ, H. :*Fremdsprachenunterricht und Sprachenpolitik*, Stuttgart, 1980, Klen
2. Crnić-Grotić, V. *Protection of minority languages in Croatia // Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*. 23 (2002), 2;
3. Grbić, J. *Jezični procesi, identitet i globalizacija // Narodna umjetnost : hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku = Croatian journal of ethnology and folklore research*. 41(2004),2; Nelde, P. H. *Suggesting a new European language policy. // Collegium antropologicum.Supplement.2* 8(2004),1;str.13-26. Pašalić, M. *Problem višejezičnosti u Europskoj uniji // Školski vjesnik : časopis za pedagoška i školska pitanja*. 54 (2005), 1/2;
4. Žanić, I. *Jezična politika Europske unije : nerješivo ili pitanje koje se rješava samo od sebe // Analiz Hrvatskog politološkog društva*. 1(2004[i.e. 2005]);

Knjige:

1. Hagege, C. *Zaustaviti izumiranje jezika*, Zagreb, Disput, 2005.
2. Matasović, R. *Jezična raznolikost svijeta : podrijetlo, razvitak, izgledi*, Zagreb, Algoritam, 2005.
3. Siguan, M. *Jezici u Europi*, Zagreb, Školska knjiga, 2004.
4. *Jezična politika i jezična stvarnost = Language policy and language reality : knjižica sažetaka = book of abstracts / 21. međunarodni znanstveni skup, Split, 24.-26. svibnja 2007. = 21st international conference, Split, 24th - 26th May 2007. Zagreb , Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, 2007.*
5. *Jezik i identiteti : zbornik / urednica Jagoda Granić, Zagreb ; Split , Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku -HDPL, 2007.*

Propisi:

Višejezičnost, gospodarstvo i novi mediji u kontekstu Europske jezične politike u novom stoljeću, ZFSH/SGB Sozialrecht in Deutschland und Europa, 39.J ahrang, Nummer 6, 2004. str. 329-344.

Izvor na internetu :

1. <http://www.matica.hr/Vijenac/Vij217.nsf/AllWebDocs/oravnopdg>
2. <http://www.goethe-bytes.de/dw/article/0,2144,3101815,00.html>
3. <http://www.entereurope.hr/cpage.aspx?page=clanci.aspx&pageID=171&clanakID=2514>
4. <http://britishcouncil.org/learning-research-englishnext.htm>
5. *Demographic Trends, Socio-Economic Impacts and Policy Implications in the Ezeuropean Union-2007.*
6. *Monitoring Report prepared by the European Observatory on the Social Situation-Demographic Network, p. 43.*
7. http://ec.europa.eu/employment_social/spi/docs/social_situation/2007_mon_rep_demo.pdf
8. http://ec.europa.eu/education/languages/pdf/doc421_en.pdf
9. <http://europa.eu.int/languages/de/dokument/74>
10. http://europa.eu.int/comm/education/doc/official/keydoc/actlang/act_lang_de.pdf
11. http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/dovs/pressData/de/ec/71067.pdf

*Karmen Knežević
Lidija Kraljević*

MULTILINGUALISM AS A FACTOR IN STRENGTHENING COMPETITIVENESS IN THE ECONOMIC MARKET

ABSTRACT

The ability to understand each other is a precondition for coexistence and work that we cannot dispense with. In the European Union, where diversity is valued, one language cannot cover all communication needs. Multilingualism facilitates openness and tolerance but also provides for access to new markets and opens up new business opportunities. Nowadays, proficiency in multiple languages plays an important role in a person's life and success. In the context of foreign language teaching, language policies of individual states play a significant role because they lay down the guidelines for educational systems according to which foreign language syllabuses and curriculums are created at all education levels.

This paper examines the role of language policy and individual multilingualism and analyses their impact on enhancement of employment prospects in the European Union. The paper also looks at the significance of investments into foreign language learning with the aim to strengthen one's competitiveness in the market as well as activities undertaken to encourage passive and active use of foreign languages in business. In addition, the paper gives recommendations that can help improve the success rate in multilingual business communication.

Keywords:

Multilingualism, foreign languages, market, language policy, economy